SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2643

av Aron Emilsson (SD)

Varsamhet vid vindkraftsutbyggnad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerhetspolitiska avvägningar bör ges ökad betydelse i samband med utbyggnad av havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablering av vindkraft i skärgårdar och känsliga marina miljöer ska undvikas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjliga åtgärder för ökad restriktivitet i fråga om utbyggnad av vindkraft i fjällmiljöer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vindkraftsutbyggnaden

Vindkraftverk och i synnerhet stora och iögonfallande verk och vindkraftsparker är del av den gröna omställningen, men också ett energislag behäftat med flera problem. Vindkraft är ett väderberoende energislag vars produktion varierar över tid och där storskalig energilagring fortfarande är förhållandevis begränsad.

Det är ett energislag och byggnation som ofta medför starkt lokalt engagemang, då natur- och kulturmiljöer påverkas och förvanskas och fastighetspriser i och med synintryck och estetiska stilbrott påverkas negativt, också mot bakgrund av förhöjd bullernivå.

Vindkraftverk och vindkraftsparker bör därför framför allt byggas i redan exploaterade eller bullerstörda områden, vid vägar, flygplatser och industrier. Särskild restriktivitet bör råda i områden med höga natur-, kulturmiljö- eller friluftsvärden, såsom känsliga fjällmiljöer, värdefulla kustlandskap, viktiga fågelområden och gammelskogar.

Försvarsmakten är i hög grad berörda vid tillståndsprocesser för vindkraftsutbyggnad. Objekt som uppnår en högre höjd än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse, alternativt 45 meter inom sammanhållen bebyggelse riskerar alltid att påverka riksintressen för totalförsvaret. Exempel på höga objekt som kräver remiss till Försvarsmakten är just vindkraftverk. Enligt uppgifter från Försvarsmakten utgjorde försvarsintressen cirka fem procent av avslagen under perioden 2014–2021.

Försvarsmakten har inga synpunkter på 8 av 10 vindkraftsansökningar på land, men har synpunkter på 8 av 10 vindkraftsansökningar till havs. Det här är bakgrunden till restriktiviteten till havs och antalet nej och avrådanden. Med tanke på det säkerhetspolitiska omvärldsläget bör en översyn göras i samband med den fortsatta utvecklingen av regelverket för havsbaserad vindkraft i syfte att tilldela försvars- och säkerhetspolitiska avvägningar större betydelse inför exploatering.

Vindkraftsutbyggnaden i skärgårdsmiljöer

I Sverige pågår en omfattande utbyggnad av vindkraft, inte minst genom planer på större land- och havsbaserade anläggningar. En utbyggnad som varken ger stabil och långsiktig energiförsörjning eller är skonsam mot miljön. Vindkraftsexploateringen hotar tvärtom tysta miljöer, natur- och kulturvärden och inte minst fågel- och djurlivet. Därtill ger den upphov till en bullernivå som inte sällan hämmar såväl närboendes livskvalitet som fastighetspriser i det område som exploateras.

Ett antal områden av intresse för vindkraftsparker kan även vara viktiga för fiskenäringen och värdefulla ur biologisk synpunkt eller utgöra betydande naturmaterialresurser. En form av samhällsekonomisk avvägning mellan nyttan av vindkraftsparken

och olika motstående intressen ingår i tillståndsprocessen, men det saknas i dag en genomtänkt och förvaltarskapsorienterad avvägning gentemot landskapsbildens förändring och kostnaden för natur- och kulturvärden som blir mycket kostsamma och komplicerade att återställa, om det ens är fullt möjligt.

Vid arbeten som medför buller, såsom vid storskalig vindkraftsutbyggnad, kan flyktreaktioner hos fisk förväntas inom avstånd på någon kilometer från källan. En betydande risk för skador på fiskpopulationer föreligger om anläggningen överlappar med viktiga rekryteringsmiljöer för hotade eller svaga populationer. Bland de marina däggdjuren har det påvisats att tumlare kan få både sämre hörsel och stört beteende av ljud i samband med pålning. Det har framförts att effekter av pålningsljud kan minimeras till exempel genom att kraften och ljudet vid pålning successivt ökas, så att större djur som fisk, säl och tumlare skräms och hinner lämna området. De långsiktiga effekterna på olika arter och ekosystem är fortfarande föremål för forskning och i vissa avseenden osäkra, men rotorbladens farlighet för rovfåglar återstår. Det har i studier också framkommit att muddringsarbeten vid anläggning av fundament kan medföra spridning av sediment som också påverkar fiskyngel och larvstadier negativt.

Mot bakgrund av ovanstående bör riksdagen anamma försiktighetsprincipen, förvaltarskapstanken och lyhördheten för djur, natur och människa och därför som sin mening tillkännage för regeringen att etablering av vindkraft i skärgårdar och känsliga marina miljöer ska undvikas.

Vindkraftsutbyggnaden i fjällmiljöer

Vindkraftsparker byggs på många platser i landet, däribland i miljöer med ett högt natur- och kulturvärde.

Gällande fjällområdena finns ytterligare aspekter att ta hänsyn till. Samernas renbetesmarker störs, turismen riskerar att minska och det är sammantaget tydligt att påverkan på besöksnäring, friluftsliv och lokal utveckling behöver vägas in i tillståndsprocessen.

Att kalla byggande av industrianläggningar i de få delar av orörd natur som vi har kvar för miljövänligt ger en felaktig bild av de faktiska negativa effekter på miljön som det medför.

Att bygga en vindpark mitt i ett storslaget och vidsträckt landskap med orörd vildmark är inte på något sätt försvarbart då det påverkar många människor under många år. Landskapsbilden går från orörd och storslagen fjällmiljö till industripark. Den storslagna naturen, utsikten, tystnaden och orördheten upphör att existera. Dessutom får hela kartan för områdets fjällturism ritas om.

Vindkraftens väderberoende produktion innebär att den inte alltid sammanfaller med efterfrågan på el och därför ställer krav på ett robust elsystem. Det gör också att de störningar som den medför i känsliga naturmiljöer motiverar restriktivitet.

Med anledning av ovanstående är det av stor vikt att se över hur utbyggnaden av vindkraft i miljöer med ett högt natur- och kulturvärde kan motverkas med hänsyn till vår natur och miljö.

Aron Emilsson (SD)